

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rice y Extranjeri, 5

GLORIAS NACIONALS

—Vachan ben tranquils y hagan tot lo que quieran, que á Vdes. tenim orden de no decirles res.

DE GRACIA Á LAS DRESSANAS

El tranvia elèctrich té aixó. Va massa depressa, está abonat á desgracia diaria, fins el dia que las fassi al en gros—que las hi farà, y tremendas; — pero en cambi proporciona als passatjers la inapreciable ventatja de poguer viure *en societat*.

Un cotxe elèctrich es un saló, ahont pot entrarhi tothom que tingui deu céntims, y segons cóm, cinch, y segons cóm, cap. (Parlo dels que tenen *pase* per anarhi de franch, que son més de lo que 'l públich se figura.)

Es clar que en aquest saló no hi ha la familiaritat dels salóns modestos, ni molt menos la refinada cortesia dels salóns aristocràtics. Las *visitas* entran y surten la major part de las vegadas sense saludar siquiera; pegan cops de colze ó de jonoll pera estalviarse la molestia de dir: «¿Vol fer el favor?», y obligan ab freqüencia al viatjer delicat á olvidarse de l' urbanitat que de petit van ensenyarli, si es que no vol quedar á menor altura que 'ls companys que l' etzar li proporciona...

Pero apart d' aquestas petitas contrarietats, el *visitant* que no dorm ni s' entreté llegint els lletreros de las botigas per davant de las quals va passant el carruatje, ¡quin caudal d' observacions pot arribar á fer contemplant als viatjers que 'l rodejan, y sobre tot, qué n' aprén de cosas y 'n descubreix de secrets escoltant, sense indiscreció palmaria, las conversas dels seus vehins de *saló!*...

Comprenc, oh tranvia elèctrich, que las mares te maleheixin y 'ls filántrops te mirin ab repugnancia; pero 'ls dissecadors de l' humanitat, els Golfins de l' ànima, els pintors de costums, ¡ab quánta gratitut han de mirarte!

* *

Soch al carrer de Provenza y vaig al port. Deu céntims (jo soch dels que pagan) y bon profit. Per deu céntims, á imitació dels que compran una tallada de cindria, que menjan, beuhen... y s' embrutan la cara, jo 'm passejaré, descansaré y sabré una infinitat de cosas que en aquest moment ignoro.

¿No ho hi dit? Al davant meu hi ha dos senyors qu' enrahonan en veu alta; tan alta, que ni necessitat tinch d' adressar l' orella. Escoltémlos, que la conversa sembla interessant.

—¿Y qué creu qu' en sortirà d' aixó?

—Lo que á Madrid els convingui qu' en surti. L' inspector qu' en Dato ha enviat,—y que, com pot suposar, ha vingut per pura fórmula, porque no era cosa de suspendre regidors sense alegar un pretext ó altre,—al arribar aquí portava ja l' *argument* á la butxaca. Las instruccions que allá dalt havia rebut eran precisas. «Anirás allá, en l' expedient tal hi trobarás aixó, en l' assumpto qual hi trobarás alló, en el negoci A hi descobrirás tantas faltas, en la subasta B n' hi observarás tantas més; considerarás responsables de tot aixó á fulano, sutano y mengano, apuntarás aquestas notas en un paper ben gran... y á Madrid altra vegada: ja no necessitém res més.

—Resultat, un cambi de collars...

—De collars ó de gossos, no ho sé. Lo indubtable es que al cap-de-vall de tot aixó, ni 'ls consums anirán més clars, ni al matadero dei-

xarán de fers'hi *mangas y capirotos*, ni la caixa municipal farà més soroll de plena, ni...

* *

¡Hola! .. Ara sento á la méva esquerra un altre diálech que m' excita vivament la curiositat. Son també dos individuos, un dels quals, en aquest moment, acaba d' assentarse.

—¿Qué tal? ¿Serán molts?

—No gayres. Roma no atrau ja als esperits catòlics ab la forsa d' avants. Sigui que s' haja fet massa abús de las pelegrinacions, sigui que la Ciutat Eterna haja perdut la séva aureola, sigui que la gent haja obert els ulls respecte al significat d' aquestas festas, lo cert es que la llista d' inscripció está oberta dias há y 'ls devots no venen.

—Y no obstant, no es pas car...

—Ells li troban molt. Veritat es que ¡cóm no han de trobarli, si la majoria dels que 's presentan venen en la creencia de que la excursió els ha de sortir gratis!

—¡Aixó es el colmo!

—Pues es la pura veritat. Tots surten ab la mateixa cantarella. Devoció, molta; amor al Sant Pare, inmens; pero en tocant á gastar, s' ha acabat el carinyo y s' ha acabat la devoció.

—Pero vostés crech que realment pagan el viatge á molts pelegrins.

—¡Per forsa!... Si no ho fessim aixís, no tindriam ningú. Aquests que deixém venir de franch son una especie de reclams que situém convenientment porque 'ls demés, els que poden pagar, s' hi deixin caure...

* *

Nova conversa entaulada á la dreta. Son dugas senyoras d' aspecte elegant.

—¿Ahont hi vas á pendre banys ara?

—A... (*Dihentli alguna cosa á l' orella.*)

—No hi he estat may.

—Es un establiment concorregudíssim, sobre tot de joves. Aquell tros de platja semb'a 'l vestibul del Liceo en nit d' estreno. T' agradará, créume.

—¿També hi vé ell?

—¿El méu marit? No.

—L' altre.

—Tampoch. A l' hora que hi vaig, está ocupat.

—¿Ab qui t' hi trobas, donchs, allí?

—Ab... (*Repetició del xiu-xiuheig á l' orella.*)

—¿Un altre?... ¿Es dir, total tres?

—Ja veurás, la qüestió es teni 'l cor ocupat y no donar lloch al fastidi.

—¡Pero tres, tres!...

—No, filla, no tres! el marit no s' hi conta.

* *

Petit moviment de passatjers. Uns baixan, altres puján... y ncu diálech á prop méu.

—¡Hola! ¿Cóm pinta aquest istiu?

—Magre. Els clients que pagan bé tots son fora, y 'ls que 's quedan aquí tots están bons.

—Jo no me la passo gayre més bé que vosté, pero Deu n' hi dó encare. Tinch un malalt, que no té res, pero li he ficat la por al cos de tal manera, qu' espero posarlo malalt de debó. Per ara ja li faig dugas *visitas* diarias.

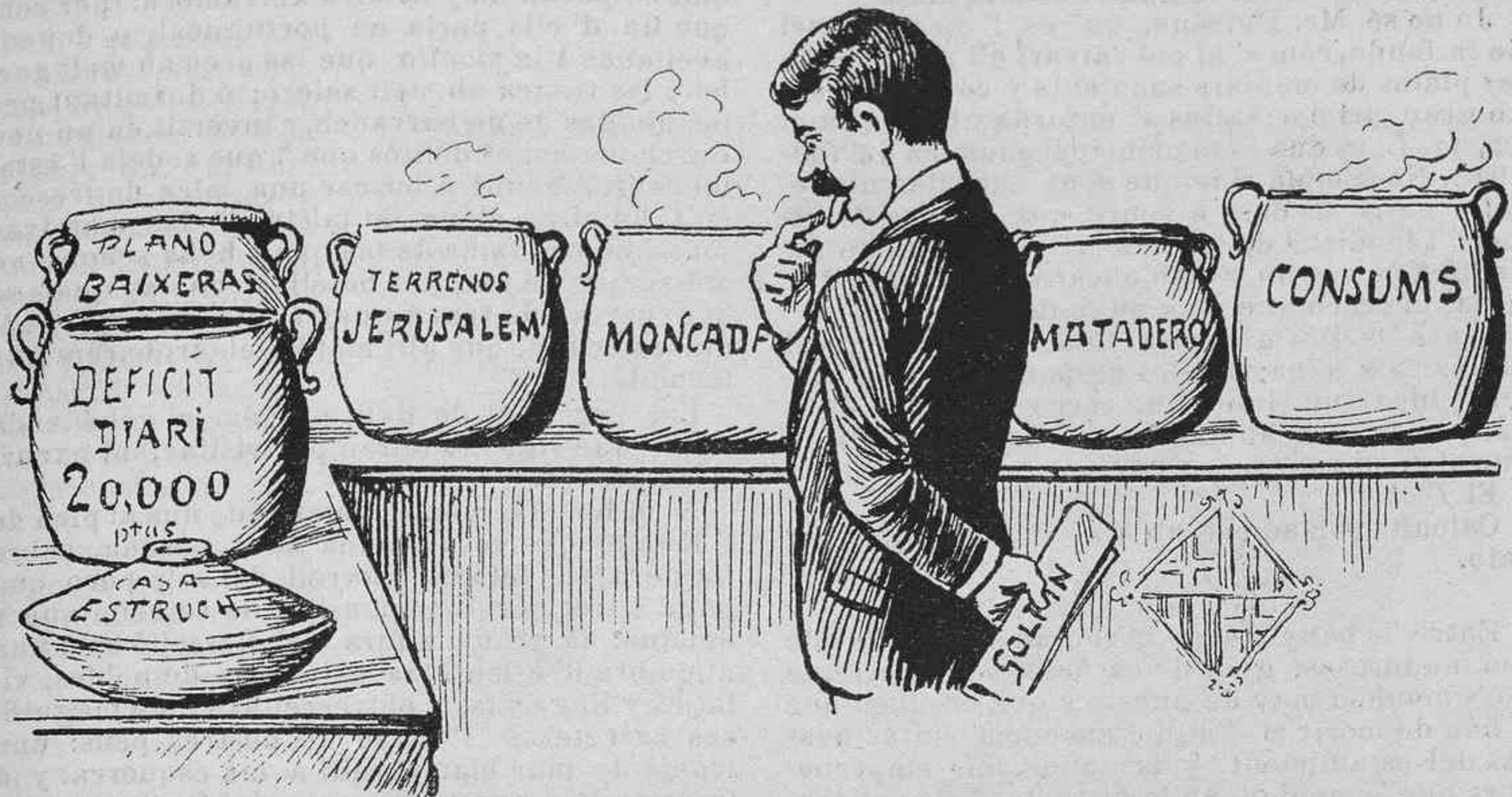
—¿Sab qué 'ns convindria? Una mica de cólera.

—No costaria res de ferho corre, si volguesim.

—Home, se m' acut una idea magnífica...

EL TASTA-OLLETAS DE LA CASA GRAN

—Francament, jo en tot hi trobo mal gust.

—¿Sobre aquest assumpto?
—Sí: podriam...

* *

En aquest moment el tranvia arriba davant de las Dressanas y's para en sech.

Tothom baixa, y jo 'm quedo sense enterarme del final de la derrera conversa.

Pero, ja n' hi sentit prou de cosas, ¡qué caramba!

Per deu céntims ¿pot demanarse més?

A. MARCH.

CANICULAR

ÍNTIMA

La nit calmosa y pesanta...
l' ayre suau y xafogós...
Mes, de calor no 'n fa tanta
com sentim nosaltres dos.

Tu en aquestas nits mateixas
deus pensa ab mi, de segü;
y com tu per mi 't daleixes
jo m' estich dalint per tu.

Traballant, tu á totas horas
aixecas el cantiret
pro, dels méus petóns qu' anyoras,
no 'n pots apagar la set.

Jo, anguniós, probó d' escriure
lo que per tu 'l cor me diu...
tu hi ets dins y no puch viure,
que hi ets com un sol d' istiu.

De una sanch jove, abundosa,
sentim l' esclat benfactor,
pro com malifeta odiosa
ens espian nostre amor.

Y tots dos ab igual dèria,
possehits de igual neguit,
distanciats per la miseria
hem de revolcá 'ns pel llit.

Fins qu' energías fallidas
y petóns malaguanyats
y esforsos de nostras vidas
infeconds ó malgastats,

al fi urdeixin l' anatema
que contra las lleys del món
han de llensá ab veu suprema
els qu' encara avuy no són.

JOAQUÍM AYMAMI

ESTIUHEJANT

ZIG-ZAG PEL ROSSELLÓ

Vaja que al Boulou s' hi está molt bé... y millor s' hi estaria si no fos la malehida calor que com las donas batxilleras se fica per tot: ey, en aquest temps y en aquestas alturas (menos de 100 metros sobre 'l mar: com si diguessem—calculat á bell-ull—á la carretera de la Bonanova).

No es més alt el Boulou, y está clar, hasta la Senyora Calor, que quan vé 'l seu temps se fá tractar com á reyna y soberana, per lo molt que fá suar als seus súbdits, hasta la senyora Calor se 'n vé al Boulou á pendre las ayguas.

Aquestas son bonas, fresquíssimas, picantonas: ab la séva mica de ferro per reforsar las sanchs, la séva bona dóssis de bicarbonat de sosa per arreglar l' estómach, y una gran cantitat d' ácid carbónich lliure per estimular l' apetit y deixar sempre un budell buyt. Hi ha tres fonts, si l' una bona l' altra millor, y cada font té 'ls seus malalts abonats: els que pateixen del fetje, els que 's ressenten del pahidor y 'ls que orinan dols ó sian els diabétichs... mala malaltia en aquests temps en que 'l sucre está tan carregat de impostos.

Tots aquests malalts prenen l' aygua en dejú y fora d' hora, seguint la prescripció facultativa, y generalment s' hi troban aliviats y alguns s' hi curan radicalment. Mes els qu' estém bons, gracias á Deu, esperém á béurela á l' hora del ápat, barrejada ab el vi, á tall de carbónica. Jo 'ls juro que no hi ha beguda més deliciosa.

¿Preguntan quins son els seus efectes? Admirables. Menjar bé, alsarse de taula y preguntar: —¿A quina hora s' hi torna?

Perque al Boulou, ab aquest tractament, ja 'n pot fer de calor, la gana no falta may.

Jo no sé Mr. Dejeane, qu' es l' arrendatari de la fonda, com s' hi pot salvar: ell prou ompla las platas de menjars succulents y condimentats ab gran primor: totas s' entornan buydas á la cuyna. L' aygua es el principal enemich del fondista. No sembla sino que s' ha entaulat un desafio entre 'ls dos: á veure qui s' cansará primer: 'l fondista de fer menjar y l' aygua de fer pahir: fins ara no se sab encare de qui es la victoria, ni crech que may puga decidirse.

Y ara 'ls diré una cosa. Com si tot en aquest ditxós pais s' hagués fet responent á una mateixa idea, un riuhet que corre pels fons de la vall, entre atapahidas salzaredas ¿com dirian que s' anomena?

El *Tech*.

Calculin solzament ab aixó si hi ha *tech* per rato.

**

Entre 'ls banyistas, s' hi contan sempre 'ls que son mandrosos, gent de carácter sedentari que no s' mouhen may de puesto y que creuhen que s' han de morir si s' allunyan cinch centas passas del establiment, y 'ls actius, els empredors que s' menjan ab la vista tots els panoramas que divisan, planuras y montanyas, y que no saben estar quiets cinch minuts al mateix siti. Inútil dir que jo pertanyo ab molta honra á l' última categoria.

Quédinse els primers fent rotllo entre las sombras del Parch pompós que rodeja l' establiment,

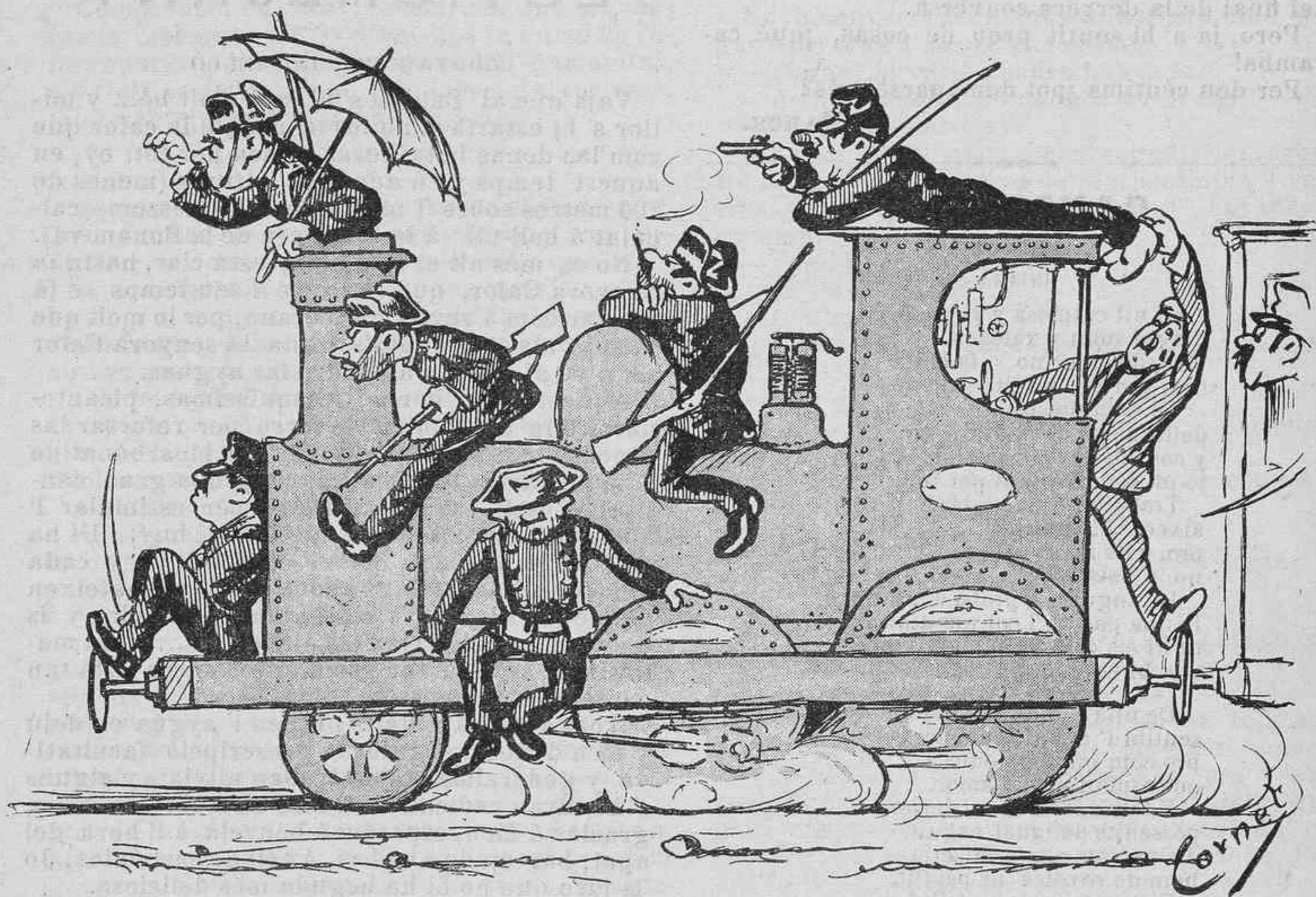
sentint els dos lloritos penjats dalt de un arbre, que no paran may la seva xerrameca: (per cert que un d' ells parla en portugués); ó donant avellanas á la *monita*, que las pren ab molt garbo y las trenca ab molt salero; ó dormitant per las ubagas de un barranch, convertit en un nou Parch no menos delitós que 'l que rodeja l' establiment; ó anant á buscar una mica de frescor en l' humitat plena de falsia de las mateixas fonts, en cada una de las quals hi ha sempre un mosso que vá omplint botellas, de las quals se 'n exportan de tres á quatre mil cada dia; quédinse per allí, que allí mateix els trobarem á la tornada.

Las personas de dalit preném el vol á cada punt, que sitis no faltan per visitar, ni excursions per fer.

N' hi ha una, montanya amunt, fins al pich de l' Estela, que resulta una mica pesada, sobre tot pera ser feta al batarell del sol; pero que paga 'l tret per la immensitat de terreno que s' domina: la gran planura del Rosselló com una aliombra d' esmeralda salpicada de pobles, vilatjes y llogarets, y entrecreuhada de magnificas carreteras, s' extén als nostres peus: una franja de mar blau turquí á má esquerra: y á la dreita la magestuosa mole del Canigó y tota una degradació de montanyas granisas, ab tons de blau ó d' opal, segons la distancia y l' hora del dia, de una hermosura incomparable.

¿Qué no voleu cansarvos? Vos arribeu al poble (á un quart y mitj del establiment). Per un magnífich pont de ferro penjant atravesseu el

EL CARRIL DE SARRIÀ DURANT LA HUELGA

Via amunt y via avall
pendre 'l solet... y res més.

Si la cosa hagués durat,
¡quina vida, caballés!

Tech, y ja passeu per las vías amples vorejadas de plátanos que forman las carreteras, ja pels carrerons, plens de recotzes y empedrats de palets que constituheixen la població antiga, vos nudrireu de color local, trobant á cada pas, aixís en las casas, com en sos moradores accentuadas reminiscencias de una fesomia ben catalana, que l' absorció francesa ab tots els seus afalachs no pot acabar de refondre.

¿No 'n teniu prou ab el Boulou per ser poble massa fronterís?

Donchs arribeuvos á la *gare* (estació del ferrocarril), y preneu un *aller et retour* per qualsevol altre punt.

Un dels primers que vaig visitar sigué Elna, l' històrica vila rossellonesa, que al igual que Puigcerdá s' aixeca sobre un gep

en mitj de una pomposa planura cuberta d' hortas regaladas. Molt avants de que Perpinyá hagués sortit, com qui diu de l' ou, Elna era ja una plassa forta de importancia y fins tenia bisbe.

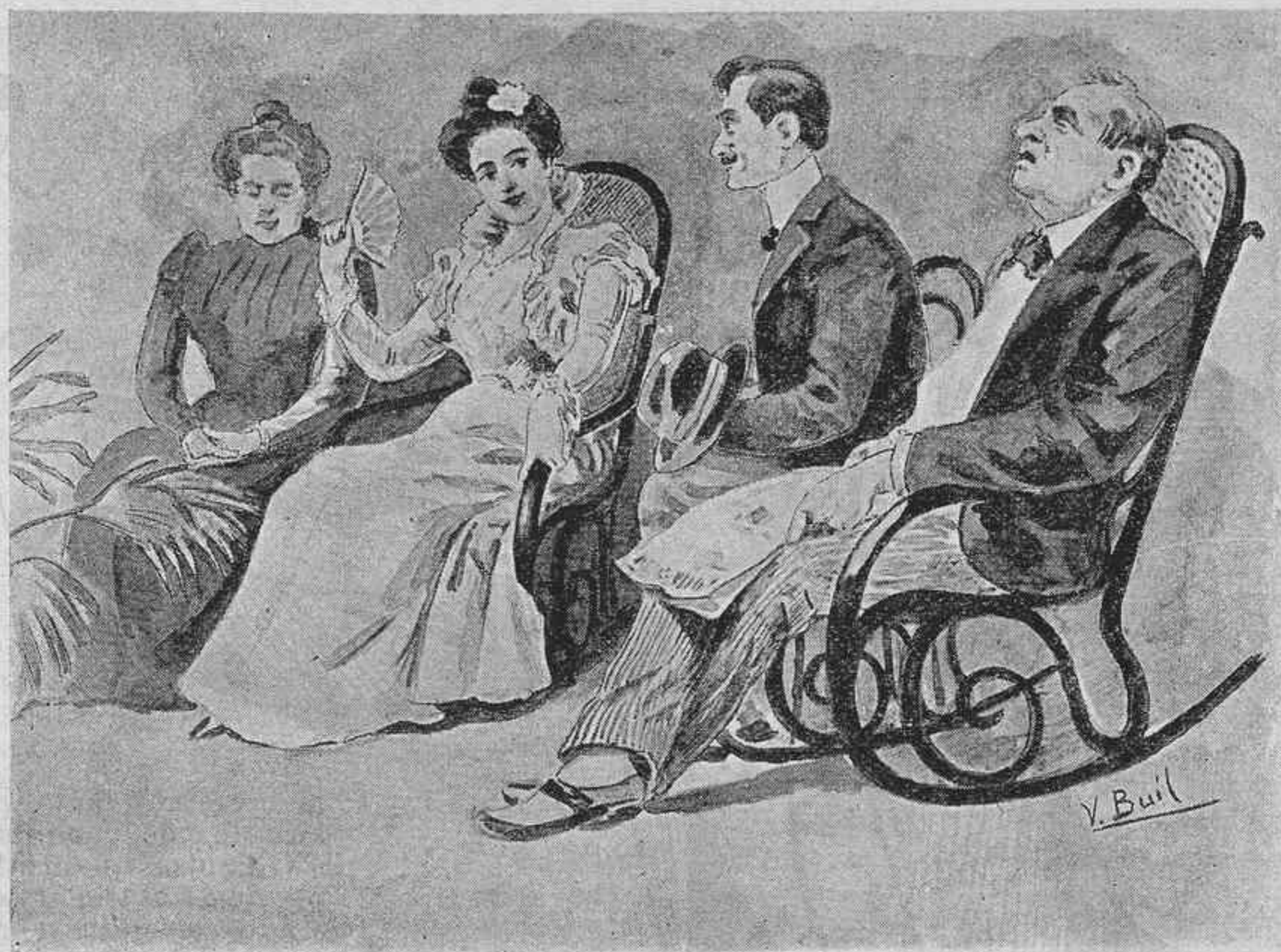
Avuy conserva encare restos de sas murallas fetas de palets, aixís com de sas torres y de las portas del recinte, y té sobre tot una suntuosa catedral bissantina, digne d' estudi per la seva trassa y 'ls seus elements constructius; y al costat de la catedral un claustre, encare que de mes reduhidas dimensions, de la mateixa textura que 'l de Sant Cugat del Vallés, ab sas columnetas aparelladas, y ab una tal profusió d' adornos en los capitells, canyas de las columnas y repeus de los armassóns interiors de las galerías, que son un portento de bon gust y fantasia.

Y ara vejéu lo que son las cosas. Mentres en la catòlica Espanya, cada dia més entregada al clericalisme el monument de Sant Cugat está amenassat de ruina y todas las labors del claustre románich apareixen trossejadas, tant la catedral com el claustre d' Elna, en la descreguda Fransa, están admirablement conservats. L' Estat se 'n cuyda y demostra estimar aquell monument per son inmens valor artistich. Un rétol en las parets vos prevé que 'us gardeu d' embrutarlo ni tant sols escribinthi 'l vostre nom, y tothom compleix aquesta ordre, porque aquí l' autoritat es respectada.

Aixó sí, en lo punt més visible de la fatxada de la Catedral hi llegireu una inscripció pintada ab mangre, que algú pendrà com una profanació y no es més que la revelació del esperit polítich de aquest poble. Es el lema de las vigents institucions:

LIBERTÉ—EGALITÉ—FRATERNITÉ

Á LA TORRE

Els papás mitj morts de fástich, ells tirantse algún *floreo*: vels'hi aquí todas las glorias del *veraneo*.

Jo no trobo qu' estiga tan mal adornar la casa de Déu ab l' expressió de uns principis als quals deu la Fransa la seva prosperitat y la seva grandesa, aixís com l' honor de haver sigut, quan l' explosió revolucionaria de darrers del sigle XVIII, que doná vida á n' aquest lema, la libertadora de tots els pobles oprimits y la desvetlladora de la conciencia humana.

P. DEL O.

RECEPTA PER SER CACICH

Procura, en primer lloch, esse un bandarria sens gota de vergonya, y ab molt pit exhibeixte per tot ab forsa barra com á digne sub-gefe d' un panarra d' aquestos de Madrit.

Després escullirás ab gens de tino uns quants desenfeynats, algun mussol, y alguns *ganas* qu' esperin un destino, y ab eixos ingredients fas un cassino batejantlo ab un títol qualsevol.

Si estás ben provehit de numerari, ó tens d' hont estafarlo, es convenient llogá algun periodista estrafalari y publicá un diari que tingui apariencias de decent.

Ab aquests elements ¡vingan campanyas y escándol per tiraho tot de copoll! ¡vinga defensá cosas ben estranyas y fer mitins, banquets y altres *hassanyas*. ¡La qüestió es soroll!

Aixó ve á ser la sembra. Els beneficis més tart han de venir.

Confórmate á sufrir lleus perjudicis y quan vindrá la farsa dels comicis haurá arribat l' instant de recullir.

En temps de votacions fés de manera qu' agafis amistat ab jugadors, ab gent del bronse, ab pinxos de pastera

EL TERROR DEL VEHINAT

No hi ha en el mon pitjor vehí
que un aprenent de violí.

ab borrarxos, taúls, gent de trinxera,
culs de café, ganduls y timadors.

Organisas quants tipos així 's trobin
per deixá el triomf dels téus assegurat,
y á tots els quins complerta adhesió 't probin
has de deixa 'ls que matin y que robin
ab tota impunitat.

Aquests, repartint vots y bofetadas,
organisant las rodas, fent la por,
pagant tragos de ví y pegant trompadas
et deixarán las eleccions guanyadas...
ab permís del senyor Governador.

Als més desvergonyits de ta pandilla
procurarás fe entrá al Ajuntament
y aixís, sense ficat la má á l' hermilla
pots, pagant la Pubilla,
donar trossos de pá á la téva gent.

Procura en tots cantóns tení influencia,
ficat per tot arreu com la pudó;
vénjat del enemich, sense consciencia;
y la lley, la justicia y la decencia
pósala en un recó.

Si fas aixó que 't dich, veurás com trobas
en mans tévas la sort d' una ciutat;
la gent, d' adulació 't donara probas
y tu sens por de res, abusas, robas,
y fas tot lo que vulgas. Y es probat.

JEPH DE JESPIUS

MONEDA DE L' HISTORIA

S' atribuiheix á Pepe Hillo la següent anécdo-
ta, que si es certa, com creyém, revela que aque-
lla gran celebritat taurina tenia molta gracia.

Se trobava en una tertulia quan se rebé la no-
ticia de l' execució de Lluís XVI, y preguntá:

—¿Y cómo ha muerto Zu Mageztá?

—¡Degollado!—li digueren.

—¿Degollao?—exclamá—¡cuando yo digo que
ezoz francezez nunca zerán torero!...

Dumas pare tenia unas sortidas deliciosas.

Un dia se li presentá un intim amich dihentli:

—Vinch á demanarte un favor.

—¿De qué 's tracta?

—De que 'm donguis vint francs per un' obra
de caritat.

Mentres obria el porta monedas, per complau-
re al amich, aquest li explicava en qué consistia
aquell acte benéfich.

—L' escribá Fulano de tal, ha mort en la miseria y hem d' enterrarlo.

Resposta de Dumas:

—Sent aixís, aquí van quaranta franchs en lloch dels vint, y enterreune dos.

UN MATRIMONI ESPANTAT

6

UN CRIM SENSE CONSEQUENCIAS

A la fonda de la Rosa cert subjecte va llogarhi un quarto pera passarhi la nit junts ell y sa esposa.

Com que havían arribat cansats de fer un llarch viatge, tenint ja tot l' equipatge van aná á descansar aviat.

Ell era molt dormilón y desitjava dormí fins l' endemá dematí tota la nit en un son.

Mes, no ho va poguer lográ perque sa esposa Ramona, al cap de poqueta estona que dormia, 'l despertá, y carregada de pó li va dir ab molt delit:

—¡Quim! desvetllat, que hi sentit ara una conversació que tota m' ha esgarrifat, de lo que aquí 'ns volen fer dos homes qu' hi deu haver en lo quarto del costat.—

Y espantats marit y esposa per millor segurs estarne se van posar á escoltarne la conversa mitj confosa:

«—A mi 'm sembla convenient matar á n' ell de primé.
—¿Matar primé á n' ell?... molt bé, ho trobo divinament; pero ¿cóm?»

—Bé; ja veurém.
—Y ¿qui 'l mata?»

—Tant se val; que mori es lo principal; després ja ho arreglarém.

—Un xiquet difícil es; mes, ¿no compréns tu també que deixant á sa mullé...?»

—Ella, morirá després.—

Aquell pobre matrimoni va compendre desseguida que perillava sa vida y 's donava ja al dimoni.

—Me 'n vaig á cridá al instant al mosso, —diu ell, —perque no deuen saberne ré de lo que aquí está passant.
¡Mosso! ¡Mosso!! ¡Mosso!!!

—¡Qué!

—¡Vingui corrents cap aquí!

—¿Que 'm cridava vosté?»

—Sí; ¡estém perduts!

—¿Y per qué?»

—Porti 'l compte y d' aquí dins desseguit volém marxarnos, perque no 'ns agrada estarnos entre lladres y assessíns.

—¡Qué diu ara! miri que jo soch persona decent; ¡vosté m' insulta!

—Corrent.

—¡Vegi de parlar més bé!

—Sápiga que desseguit d' aquí 'ns en volém anar; sabém que 'ns volen matar aquesta mateixa nit.

—¡Cóm s' entent!

—Sí, senyor, sí; fugim y ben reservat perque al quarto del costat hi ha lladres amagats.

—¿Qui?...
¿lladres diu?... al punt veurá com no hi ha tals criminals; son dos senyors molt formals, Vaig á cridarlos.

—¡No!... ¡call!
—Donchs, per curarli l' escama li ensenyaré sas targetas.

—Pero ¿qui son?
—Son dos poetas que están escribint un drama.

J. STARAMSA

TÍVOLI

La companyia Gil ha comensat en bon mes. Som al agost, y no será extrany que 'l fassi.

Tant en *La Revoltosa* com en *Caramelo*, la senyoreta Millanes s' ha mostrat l' artista de sempre, possehida del seu paper y capás de resistir la comparació ab las millors *divettes* del género. En la nit del estreno el públich la va rebre molt bé, colmantla d' aplausos, dels que 'n participá la senyoreta Martí, qu' en el ball del según quadro de *La Revoltosa* logra arrebatat á la galeria y mereix els honors de la repetició.

Ara á variar el cartell sovint, y arriba. Que alló qu' hem dit de fer l' agost resulti una profecia encertada.

CATALUNYA

Diuen que quan son dos que s' estiman, ab un que menji n' hi ha prou; mes, per lo vist, aquest proverbi no resa pels comedians quan se tracta de fer beneficis, ja que al final d' una campanya, si no molt llarga bastant profitosa, el matrimoni Guerrero-Mendoza, á qui nosaltres teníam com *tap* y *carbassa*, ha hagut de celebrarne dos ab totes las campanetas, repartintse ab tal motiu molt llorer y unas bonas *taquillas*.

Ha vingut á sér una cosa molt semblant á alló del «Cobra, Nasi», de *Cura de moro*. Y lo que deuen dirse 'ls demés de la *troupe*: Per ells, tot; nosaltres sembla que no tinguém ni ofici ni *benefici*...

El primer, que com es de suposar va correspondre á donya Mariquita, van celebrar-lo dissapte, donant una representació del drama d' Echegaray *Mancha que limpia*, obra que li ve que ni pintada pera lluhir sas facultats tan inclinadas á la desesperació exterior, en aquell sufriment de las injurias que reb del home qu' estima, escena á la qual va donar tot el relleu de veritat que permeten unas situacions tan falsas com las que conduheixen al fi de la obra.

El teatro, brillantíssim, y del éxit, Deu n' hi dó. Dilluns va celebrarse el d' en Diaz de Mendoza ab *Tierra baja* d' en Guimerá, tan coneguda en nostre idioma. donant lloch á fer comparacions que may resultan imparcials y sempre odiosas. Devém fer constar, no obstant, que 'l beneficiat va detallar els passatjes passionals, á cops molt bé y que la seva senyora va ajudar-lo tal com li mana l' epistola de Sant Pau; el conjunt, per xó, dolent.

Molta gent també y molts aplausos, compartintse aquestos ab l' autor, á qui van fer sortir repetidas vegadas (ja es vici), no semblant si no que 'l senyor Guimerá era 'l beneficiat.

Y l' endemá van despedirse ab el discutit drama *La locura de amor*, que si bé ja vam dir que no es tan dolent com molts volen suposar, per xó ho es bastant y ells també li trobarian si no hi lluhessin aquelles autenticitats tan acordes ab el seu *pisto* aristocrátich.

Tenia rahó un senyor de la butaca del costat quan

deya:—Ells han corregut molt món; s' han d' haver espavilat per força y han tingut ocasions per empaparse de com ho fan els artistes veritables; de vegades se 'ls hi veu la bona intenció de ferlo sentir aquest art veritat, pero, de cop, deuen recordarse... ¿què sé jo?... de la sanch blava, y allavoras fan comedia.

¡De tots modos, bon viaje y fins á la tornada!

NOU RETIRO

Entre las obras últimament representadas per la companyia Giovannini mereixen especial menció *La Mascota* y *Cin-ko-ka*.

La primera,—y aixó hauria de fer obrir l' ull á las empreses, que de vegades s' entenen posant en escena produccions de mérit bastant discutible—á pesar dels anys transcorreguts desde 'l seu estreno, té encare *ganxo* pera omplir un teatro y fer passar una nit agradable al espectador.

Per cert qu' hem observat que la companyia del *Nou Retiro* suprimeix alguns trossos de música, dels més brillants de l' obra. ¿Per qué?

Algú va assegurar-nos que totes las companyias italianas fan las mateixas supressions, A nosaltres ens sembla que no; pero si fos aixís, no per aixó seria més disculpable 'l pecat, sobre tot tractantse d' una població com Barcelona, que ha vist *La Mascota* molt ben cantada y se la sab de memoria ó poch menos.

En *Cin-ko-ka*, 'l graciós Grossi ha refrescat els seus llores y 'ns ha recordat l' época en que ell mateix estrená aquí aquesta deliciosa opereta. Sobre tot en els *couplets* que 'l popular artista canta en castellá estigué superior y arrencá no pochi aplausos.

No será segurament *Cin-ko-ka* l' obra que menos representacions alcansi.

**

Y aquí permétinnos que posém fi y 'ns retirém pel foro.

Si 'l fi justifica 'ls medis,
com vulgarment se sol di,
la falta de nous assumptos
justifica 'l fi.

N. N. N.

A UNA VEHINA

Avuy t' he vist una estona,
un moment, quan la cortina
has alsat, y 't dich, vehina,
que, envers de semblarme dona,
m' has semblat visió divina.

Tas formas, las ricas galas
de tos llabis, vessant mel,
m' han fet dir joyós d' anhel:
no més li mancan las alas
per ser un ángel del cel.

Sols un defecte he trobat
en tu, qu' ets molt temerosa;
que tens un cor apocat,
puig tant punt com t' he mirat,
ja ma vista t' ha fet nosa.

¿Y per qué semblant terror?

¿Te figuras tal vegada
que so un astut cassador
que per conquistar ton cor
já té la xarxa parada?

¿Te figuras que amagant
ton rostre, fuig lo perill?

¿Com t' estás equivocant!
L' amor es un foch constant
y el desitj es el seu fill.

Tant punt al veurem, t' amagas,
creyent que aixís l' ocasió
evitas y el foch apagas;
al contrari, més l' halagas
y aumentas més la ilusió.

Tot impossible 's vol vence;
se vol alló que no 's té;
ab lo ausent, un més hi pensa,
y molts cops l' amor comensa
quan li diuen «no pot sé».

Mira, si haguessis estat

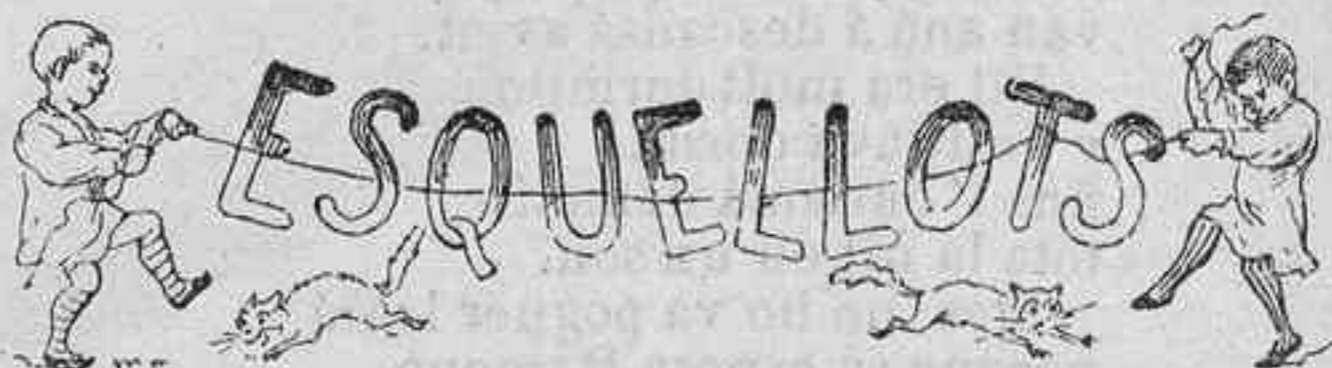
tranquilament al balcó,
potser t' haguera olvidat;
ara tu t' has encauhat
y en el cau t' hi espero jo.

Ab tu penso nit y dia
y t' estimo així esperant;
y perduda l' alegría,
olvido fins la poesia,
que es el méu anhel constant.

Creume, treu altra vegada
(puig já sé que 'l temps te sobra)
ton cos per la balconada
y farás una bona obra
que un dia 't será pagada.

Puig si detingudament
puch la téva cara veure,
si ahí un ángel te vaig creure,
veuré 'l qu' ets y, francament,
me 'n arribaré á distreure.

A. CORTINA RIVERA.

Al últim ha arribat en Golfin, qu' es l' encarregat del govern pera practicar la investigació municipal.

Una persona que li ha vist l' equipatge diu que porta un devantal blanc y una boyna també blanca, y ademés una espátula y una marmita.

S' assegura aixís mateix que 'l Sr. Sandiumenje está fent provisió de sucre y de farina y que 'l Sr. Planas y Casals compra tots els ous que se li presentan.

En vista de aquests datos no hi ha dupte que 's tracta de fer un pastel de primera.

En Sandiumenje hi posa 'l sucre y la farina; en Planas y Casals els ous, y 'l delegat d' en Dato, la má d' obra.

¡Oído á la caixa!

Sembla que algunas personas, que deurian y podrian ferho, s' han negat á auxiliar al senyor Golfin en la investigació dels *lios* municipals.

¡Quina manera més *diplomática* de demostrar que á casa la Ciutat tot va com una seda!...

—Menut,—deya un avi
renyant al seu nét:—

¿T' amagas y 't tapas?
Alguna n' has fet.

Es molt trist que s' haja mort en Lagartijo, porque era un bon home. Com á tal s' ha de sentir principalment la séva desaparició del mon dels vius.

Ara lamentarho com á torero, quan feya ja tants anys que no torejava, per haverse retirat ab las ganancias (que no eran fluixas), francament, ho trobo una mica agafat... per la coleta.

Y com á torero solament s' ha plorat la séva mort y se li han tributat honors que no 's dispensarian ni á un gran salvador de la patria.

Espanya está retratada en aquests fets... que fan riure al resto del mon.

Retallo d' una correspondencia extranjera:
«A últimos del próximo Septiembre tendrá lugar en Munich un Congreso de sabios católicos.»

Católichs... sabis... un congrés...

ACTUALITATS (per J. LLUIS PELLICER)

Entre una y dugas, á la Rambla del Mitj

Senyor Donadiu, ¿qué fa parat? ¿Que no sent que 'l cridan?

LA CORRIDA D' AVUY

Els dramas romàntics no s' acabaràn may en el nostre país.

O si no, aquí tenen á la criada de D. Benito, advertintlos que 'l tal D. Benito no es cap senyor: es un poble d' Extremadura.

El seu amo, un capitá de infanteria, feya temps que li buscava 'l cos, fins un dia que, no podentse contenir, penetrá al seu quarto, y cau mort en sech de un tiro de pistola.

La criada li havia arreglat els comptes

¿Y de hont havia tret l' arma? El seu nuvi li havia deixada, porque quan el capitá 's propa'sés, pogués defensarse.

Ara no més falta

que la Sra. Guerrero busqui un poeta que li escriga un drama basat en aquest fet, y ja té l' éxit assegurat.

¡Bona l' hem feta!

A conseqüència de la puja que ha sufert el paper d' imprimir, tres diaris de Valencia, *Las Provincias*, *El Mercantil* y *El Pueblo*, han reduhit el seu tamanyo, es á dir, s' han encongit.

Crech qu' es qüestió de cridar fraternalment: —Premsa valenciana, ¡no t' arronsis!

Un episodi de la mort d' en Lagartijo:

«Cuentan que cuando su ahijada le limpiaba la boca en los últimos momentos, la interrumpió exclamando: «*Déjame ya*», frase que usaba con frecuencia en los toros, cuando su hermano Juan le ayudaba en la brega.»

Aquesta noticia ha sigut tramesa per telégrafo. La Musa de la Historia d' Espanya, que ja fa temps no té res que fer, pot escriure aquesta frase en una de las pàginas més importants dels seus Anals.

S' assegura que se n' hi ha anat de ben poch com entre dos empleats de correus no hi ha hagut un desafio.

Ara comprench per qué las cartas s' extravian ab tanta freqüència.

A la qüenta els que s' han de cuydar d' aixó, en lloch de fer la séva feyna, s' entretenen fent punta al sabre.

Es de desitjar que tinga molt bon éxit el projecte de *Teatre líric catalá* que 'l mestre Morera projecta inaugurar el pròxim hivern á Novedats.

Comensém ja á estar cansats de género xich, y may cap ocasió més propicia que la present pera donar al públich alguna cosa més agradable y sustanciosa que aquest *bodrios* procedents

El diestro prou vol fer el valent; pero ¡ay! las pantorrillas li tremolan.

de las tabernutxas madrilenyas, que se 'ns serveixen á tot pasto.

Ara lo que falta es que 'ls músichs catalans diguin: —Aquí som, y hi posin tots el coll.

Barcelona...—aguántinse á la paret ó sino se 'n van irremisiblement de bigotis,—Barcelona gasta cada dia 20,000 pessetas més de las que cobra.

Aquest dato basta per si sol pera pintar las excelencias de la nostra administració municipal.

Barcelona, comtat gran,
aixó ja es gastar per vici;
si vas arreglantho aixis
¡qué aviat serás al hospici!

¿Recordan aquellas agafadas de llibres dels kioscos de la Rambla? La qüestió, sotmesa al fallo del Jutjat municipal del districte de la Llotja, ha sigut resolta favorablement als industrials, duenyos dels kioscos, que han sigut absolts, haventse'ls retornat els llibres seqüestrats. Va fer la defensa de dits industrials el distingit advocat Sr. Trilla y Alcover.

Ara sols faltaria que 'ls agents de l' autoritat que varen excedirse en l' us de las sévas atribucions, siguessen condemnats á la corresponent indemnació de danys y perjudicis, siquiera porque en lo successiu no tinguessin las mans tan llargas.

Aixis á lo menos podrian dir: —S' hi apren molt seqüestrant llibres.

El Sr. Golfín comensa sa tasca investigadora. De sobte butxaqueja exclamant:

—¡Ahont dimontri tinch las ulleras!

—Si 's vol servir de las mevas, diu amatent en Planas y Casals, ho veurá tot molt bé y molt clar.

—No, accepti las mevas, salta en Sandiumenge. Veurá ab ellas cosas molt grossas.

—Gracias, senyors, respón en Golfín. Are em trobo las que 'm va deixá en Dato, ab las quals veuré las cosas *tal com convingui véurelas*.
Y si aixó no es vritat podria serho.

La noticia de cada trimestre:
«L' arcalde ha manat que 's practiqui una es-
crupulosa inspecció á totas las vaquerias.»

Bueno.
Ara ja no se 'n parlará més, fins d' aqui á tres
mesos, que tornarém á llegir.

«L' arcalde ha manat... etc., et-
cetera.»

Y aixís se passa la vida
fent una comedia innoble,
y aixís els nostres vaquers
van envenenant al poble.

Se suposa veritat el següent
diálech:

—¿Vosté es el Sr. Golfín, enca-
rregat de senyalar als qu'
han fet tarugos dintre l'
Ajuntament?

—Sí, senyor, per servirlo.
Y vosté ¿qui es?

—En Samaranch, fabri-
cant de caixas de mort, per
servirlo.

—Gracias, y ¿qué
volia?

—Que 'l gas-
to de las caixas
que necessiti el
fassi á casa.

—¿Y per qué necessitaré jo las caixas?

—Home, per enterrá 'ls molts morts que sens
dupte trobará dintre de casa la Ciutat.

A Alberstrasse (Austria) s' está veyent una
causa originalissima.

Un jove solter, molt rich, criava un orangu-
tán molt intel·ligent y manso: una verdadera
monada. Un dia 'l visitá un amich, y l' amo del
orangután li digué:—Fes veure que 'm pegas.

L' altre 's prestá á fer veure
que 'l pegava, y tan bon punt ho
intentá, l' orangután li caygué
á sobre, estrangulantlo en un
tancar y obrir d' ulls.

¿Sigué aixó una desgracia ó
una imprudencia?

No, senyors: sigué un crim
passional, segons totas las apa-
riencias.

Quan l' orangután saltá á so-
bre del infelis, se pretén que 'l
séu amo l' aixussá dihentli:—
¡Matal!—Y fins hi ha qui asse-
gura que avants de que la vic-
tima perdés la vida, aquell
li digué:—Recórdat de la
Leonor.

La Leonor era una xi-
cota que aquest havia
tingut y que l' altre li
havia birlada.

De totas maneres,
els tribunals
entenen en l'
assumpto, y 'l

DON DINER

Per fer la séva
li basta un mot:

es un fulano
que ho resol tot.

fet, per la seva originalitat, ha despertat de una manera poderosa l'atenció del públich.

S'està preparant una gran romeria á Nuria.
Els qu'están en el intringulis asseguran que
ls pelegrins hi anirán á milers.
M'assalta un temor.
¿Volén dir que sent tants no trencarán l'olla?

Lo qu'era d'esperar.
El senyor García Faria, aquell enginyer que

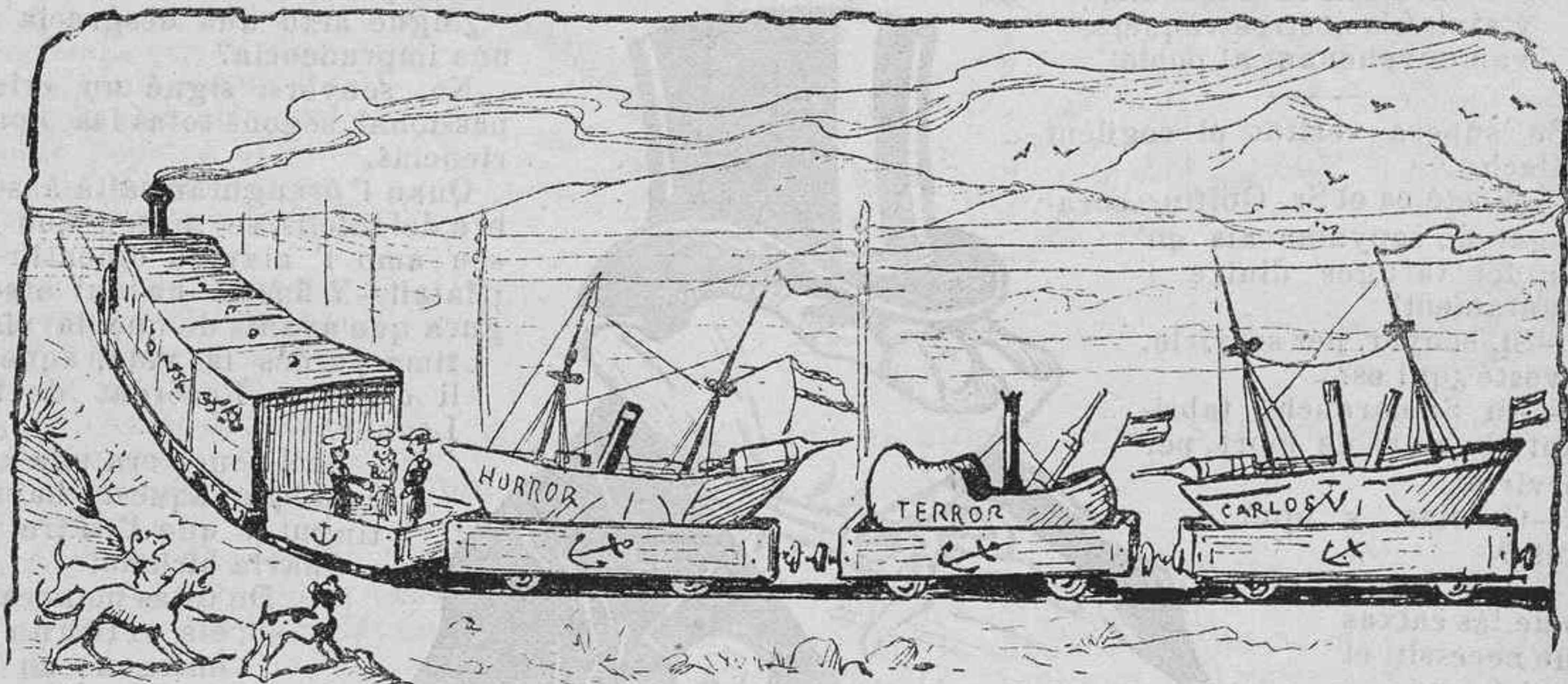
lo que l'Antonnet tocava
¿seria fret ó calent?

LL. G. SALVADOR.

Com pocas altras modistas
cus malament l'Adelayda;
y á pesar d'aixó, la Rosa
(á qui cap xicota guanya
en saber fe aná l'agulla)
sento que varias vegadas
li diu que del seu *cusí*
está molt enamorada.

M. HUERTAS.

UNA IDEA PATRIÓTICA

Ja que anant per mar els barcos
el país no está tranquil,

¿cóm no 'ls fan anar per terra
y en carril?

va fer una cloaca al Dormitori de Sant Francesch que l'endemá d'inaugurada va enfonzarse, ha guanyat el plet que sostenia ab el nostre Ajuntament.

Y en virtut del fallo recaygut, Barcelona haurá d'abonar al citat enginyer la suma de 500,000 pessetas.

Bonich pico, ¿veritat?

Sort, en mitj de tot, que la cloaca no va servir.

Si per desgracia no s'arriba á enfonzar ¿calculin quina indemnisió hauriam hagut de pagarli!...

A la sortida del teatro:

—¿Qué tal la funció?

—Noy, no he vist res: tenia al davant una senyora ab un sombrero més alt que una catedral y li he suplicat que se 'l tragués.

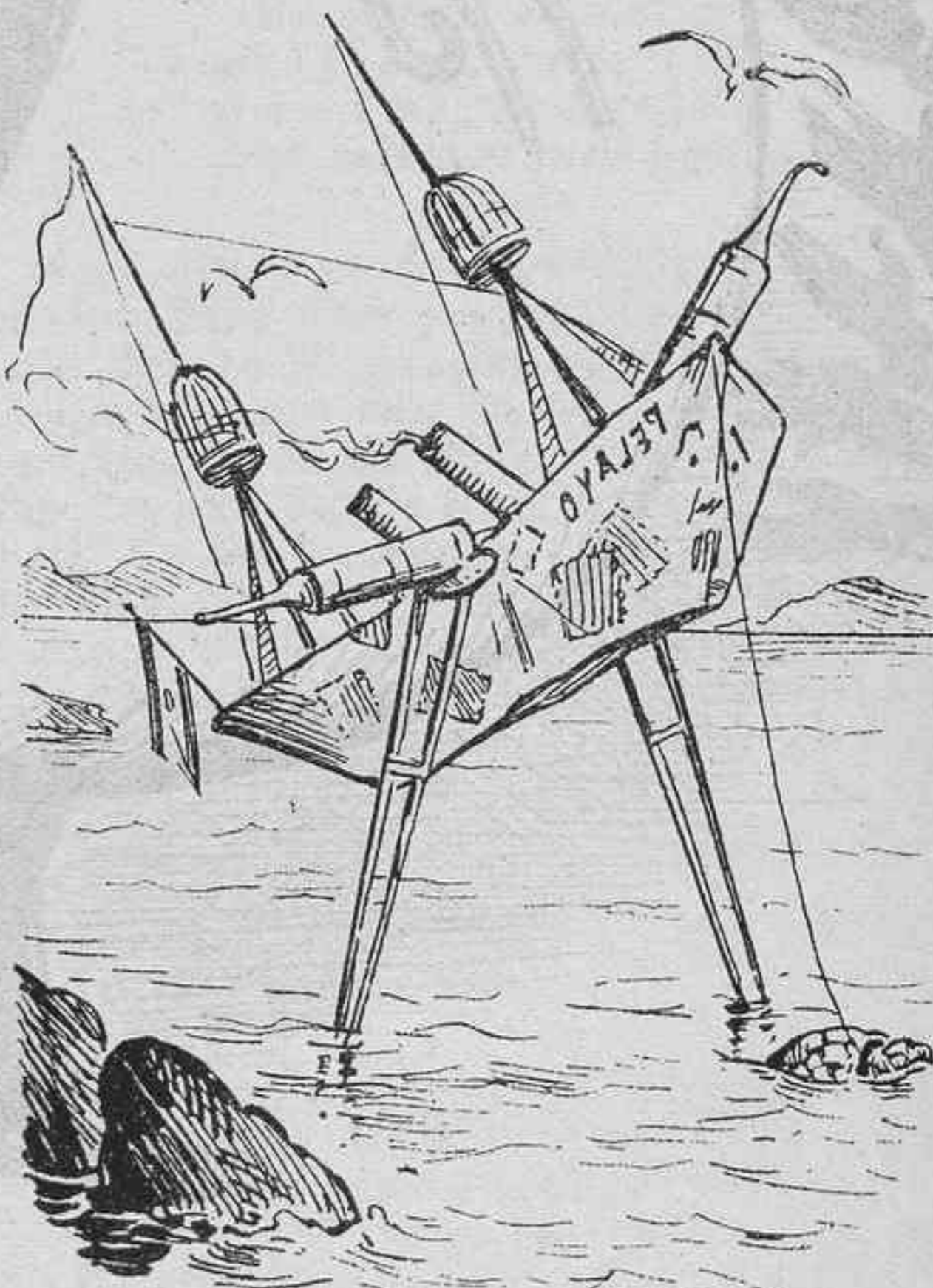
—¿Y ella qué t'ha respost?

—Que no 'm podia complaure, perque si se 'l posava sobre la falda seria ella la que no veuria res.

EPÍGRAMAS

Solet ab la Reparada
l'Antonnet no sé 'l que feya,
que vaig sentir qu'ella deya:
—¡Quina má tens mes gelada!
Quan ab un tó tan vehement
la xicota s'exclamava,

¡AB CROSSAS!

El nostre poder naval.

(Del natural)

Es tan ballador l' Antoni,
nebot de la Mariana,
que fins li ballan els peus
quan las botas li son amplas.

PEPET ANGLÉS.

La Marina al fi ha lograt
boy sent falsa, vil y vella,
que s' uneixi en March ab ella
y á la Rosa haja deixat.

Tal cambi ningú no veu
prou clar, y tothom s' inclina
à duptar, perque no creu
que lligui semblant Marina
ab un March de tant de preu.

LLUISETA DEL CASTELL.

Una senyora acaba de perdre 'l marit y diu,
plena de dolor:

—¡Ay Senyor, quina desgracia! Mort el meu
estimat espòs, cap més remey me queda que
ficarme en un convent.

—No digui aixó, senyora—li respon un amich.

—¡Qui no recorda que té 30 anys de edat!

Ella ab molta vivesa:

—No, senyor: 29.

Y feta la rectificació, va rependre 'l plor de
una manera inconsolable.

Lógica infantil.

Passejantse en Lluiset ab el seu pare per un
carrer del Ensaxe, se fixa en una brigada del
Ajuntament qu' está arrancant un plátano.

—Papá — pregunta — ¿per qué l' arrancan
aquest arbre?

—Perque es mort.

—¡Ayay! donchs digui que 'ls arbres son al re-
vès de las personas.

—¿En qué son al revès?

—En que quan se moren els trehuen de la
terra.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.° XARADA 1.°—*Car-re-te-la.*
- 2.° Id. 2.°—*An-to-net.*
- 3.° ANAGRAMA.—*Pare—Pera.*
- 4.° TRENCA-CLOSCAS.—*La Creu de la Masta.*
- 5.° TERS DE SÍLABAS — O CA TA
CA LE LLA
TA LLA DOR
- 6.° CONVERSA.—*Jordi.*
- 7.° GEROGLÍFICH.—*L' ayre no 's veu.*

INFRACCIÓNS DE LA LLEY

No deu está enterada
de que la cassa avuy está privada.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

(Al meu amich, TOTAL consumat y consumit,
MAGÍ MAGÉM).

¡Quina llástima que tingui
tan pigada *dos hu-quarta*
segona Enriqueta, aquella
que cada vespre acompanyas
pels carrers Alt de Sant Pere,
Bassas d' idem, Ronda y altres,
apessigantla sovint,
de tant en tant abrassantla,
petonejantla á ratets
y constantment dantli... tabal...
Que á no tenir tal defecte,
sense por d' equivocarse,
d' ella 's podria ben dir
qu' es *dos* xicota més maca
qu' existeix á Barcelona,
pobles agregats y Ensaxe...

Mes, sent pigada, com es,
resulta algo despreciable
ab tot y tení' aquells llavis
d' un vermell semblant á mangre
—per no dir de color de
quart-tres-invers;—*dos* fatxada
ab un parell de balcóns
(dispensa *dos* comparansa)
més surtints que 'l pont marítim
que hi ha *segona-invers* Parque;
y aquelles pantorrilletas,
y aquell coll... y aquelles ancas
y... en fi: tot lo que du á sobre,
qu' es de classe insuperable.

No obstant, jo, fent cas omís
de las pigas que rebaixan
en *algo*, com ja t' he dit,
lo bó de la cotillayre

SARDINA FRESCA

Ja es vell y sapigut qu' ara un mercat de peix (per alló de la lley dels *vicaversas*) es una especie de Bol-sín, ab las sévas pujas y baixas y ab els séus días de tránguls y de pánichs. Y aixís com en els temples financers el paper que dona l' embestida son las *cubas*, á las pescaterías el peix que dona el tó es la sardina.

Avans constituía el llenguado dels pobres y pocas eran las familias que per sopar no 'n poguessin tirar mitja terseta á la paelia. Avuy que, l' preu de la sardina está á un ull de la cara y es una casualitat que per abundancia, ó per lo que sigui, s' anivelli, el día que dona aquesta casualitat es quèstió d' aprofitarho y ferne una bona *saca*.

Y, anant al cas, no 's preocupin de la conservació, que aquí va una fórmula pera guardarla fresca tot el temps que vulguin... tan fresca que, si al anarla á coure

que t' ha *arreatat* el cor
(sens dupte, de dins la panxa),
no tindria inconvenient
—fem ara la suposansa
de que ella fos... ¿que 't diré?:
un bot, un llaut ó una barca...—
no tindria inconvenient,
—cas de que las circunstancias
m' ho exigissen si vingués
un diluvi de passada,—
d' embarcarmi, d' igual modo
que Noé, segóns relatan
las Sagradas Escrituras
—dignas de tota confiansa,—
s' embarcá en *dos-quart-inversa*
per salvarse de las ayguas.

¡Salta, Borni, que hi ha un rech
y 't pots mullar las sabatas!...

JAN DE LAS MASUCAS.

II

—¿Ahónt vas tan *dos-hu*, Carme?
—Ay, ja ho pots veure, Fortuny;
no tinch *hu-tres* per senyarme.
—Tu pensas molt...

—¿En casarme?

N: la meva *tot* es lluny.

AMADEO D.

LA QUÈSTIÓ PALPITANT

Mal sintoma, reparin:
¡un gran pastel qu' es cou!
Si al últim hi ha tiberi,
no 'ns vindrà res de nou.

no *belluga*, no será per falta de voluntat de la interesada, ni nostra tampoch.

Per cada centenar de sardinas al natural, es proveheixen de dugas lliuras de llart, 100 grams de pebre y 250 de sal. Fan derritir al foch aquests tres ingredients y després anirán colocant las sardinas en una gerra á propòsit, abocanthi á la vegada per damunt el llart, del qual procurarán ne quedin ben cobertas; y 's deixa refredar y 's guarda al rebost.

Y quan els capritxosos la comprin á pesseta la tersa, vostés podran dir, tot fent la mitja rialleta:

—Som dels que jagan á la baixa. Avuy no 'n comprém, pero també 'n menjém...

¡Y viva 'l peix!

PER APAGAR LA SET

Hi han personas qu' en aquesta época canicular tot el día están bevent aygua fresca, quan no cervesa ó alcoholichs refrescats artificialment (qu' es pitjor) y sempre sense resultat.

Es á molta gent que li sentirán á dir:

—Ay, tinch la panxa plena d' aygua y com més bech més set tinch...

Y aixó no 'ls succehiria si fessin bullir unas quantas *corretjolas* y beguessin mitj vaset d' aquesta aygua cada cop que 's sentissin atacats de la passió de set.

SINONIMIA

La Lluisa avuy m' ha dit
que pel día del séu sant
en *Tot* li va regalar
un mocadó de *total*.

SISKET D. PAILA.

TRENCA-CLOSCAS

AMADEO SANTOL FRANCÉS

Formar ab aquestas lletras degudament combina-das lo nom d' una població catalana.

GRATACÓS.

ROMBO SILABICH

```

* *
* * * * *
* * * * * * *
* * * * *
* *

```

Primera ratlla vertical y horisontal: nota musical.
—Segona: planta de oló.—Tercera: Sarsuela catalana.
—Quarta: nom d' home.—Quinta: nota musical.

JOAQUIM PUJOL.

CONVERSA

—¿Que vindrás, demá, Lluís,
á Bellcayre?

—No, Migi,
puig arriba á quarts de sis
la qu' has acabat de dí.

GAT DE MAR.

GEROGLÍFICH

en QUI

cego

CAU en

BA-KÓ.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

¡NOVEDAD! ¡Acaba de publicarse!

Guapas

y **Alegres**

Espléndido álbum de dibujos del malogrado artista

F. Gómez Soler

Un cuaderno folio, impreso sobre papel superior, con una elegante cubierta á varias tintas.

Precio:

UNA peseta

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

Tomo 73

EN LA BRECHA

Por Francisco Barado

Precio: 2 reales.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral per certificat. Als corresponsels de la casa, se'ls etorgan rebaixas.

DE PARÍS (Dibuix de O. JUNYENT)

Las atraccions de la Exposició Universal.